

Arartekoaren 2018R-2864-17 Ebazpena, 2018ko abenduaren 20koa. Horren bidez, udaltzain baten jardunaren inguruko kexari erakunde honen gomendioekin bat tratamendua ematea eta, bide batez, kexagileari jarri zitzaion zehapena ikuskatzea eskatzen zaio Gasteizko Udalari. Udaltzainak salatu zuen bere jardunean trafikoaren araudia arau-hausteagatik.

Aurrekariak

1. AAA andreak Arartekoaren aurrean kexa bat jarri zuen Gasteizko udaltzainaren jardunari eta udalak jarritako zehapenari buruz, udaltzainak trafikoaren araudia arau-hausteagatik salatu ostean (salaketa-orria eta zk.: 0/0).

Interesdunaren arabera, egitateak udaltzainak ibilgailua gelditzea agindu zionean hasi ziren. Bi lagunekin zihoan El Corte Inglés establezimenduaren inguruan kokatutako jatetxera.

Kexagilearen esanetan, gelditzeko aginduari men egin zion eta udaltzainak pasatzea baimendu zuenean, berriz gelditu zuen ibilgailua El Corte Inglés non zegoen eta trafiko-mozketen arrazoiei buruz galdetzeko. Galduak zebiltzan, ez bera, ezta bere lagunak ere Gasteizen bizi ez direlako. Beraz, mozketen arrazoa ere beraientzat ezezaguna zen. Berak azaldutakoaren arabera, udaltzainak ez zizkion galderei erantzun eta toki guztietan iragarrita zegoela garrasi egin zion. Zirkulatzeko eskatu eta hiria ez ezagutzearen inguruan bere adierazpenei ez zien jaramonik egin.

Interesdunak aipatutakoarekin bat, tratuan oinarrituta, bere ustez ez zuen behar bezalako prestutasuna eta errespetua izan eta, horregatik, udaltzainari lanbide-identifikazioa eskatu zion. Horrek, ematetik urrun, bere ibilgailuaren matrikula idatzi zuen. Salatu nahi zuen zirkulatzeko jarraitzeko agindua ez errespetatzeagatik.

Kexagileak udaltzainaren jarrera ikusirik, ibilgailua aurrerago aparkatu zuen eta berarengana zuzendu zen kexatzeko, bere ustez jarduera gehiegizkoa eta lotsagabea zelakoan, baina udaltzaina ez entzunarena egin zen, arreta eskatu zionean.

Interesdunak egitateen hurrengo egunean alkatearen aurrean udaltzainaren jardunaz kexa azaldu zuen "Alkateak entzuten dizu" bitarteko elektronikoa erabiliz. Alkateak honakoa erantzun zion:

"Si los hechos se produjeron tal y como describes, desde luego no son las mejores formas para dirigirse a una ciudadana que solicita información. Quiero imaginar que esta situación se haya producido debido a la atención del agente de Policía Local en evitar retenciones en el tráfico y agilizar la circulación. La celebración del Triatlón es una situación puntual debida a la organización de un evento, que supone una alteración muy significativa del tráfico en toda la ciudad. Por ello, te pido que comprendas las situaciones de estrés a las que se ven sometidos los agentes en muchas ocasiones. No obstante, voy a trasladar tu queja al departamento de Policía Local para que tenga constancia de ella. Trabajamos en la mejora continua en la atención a la ciudadanía y este tipo de situaciones son muy mejorables. AAA, acepta mis disculpas en nombre del Ayuntamiento por el malestar que esta situación te haya podido generar".

Kexagilearen ustez, komunikazioak bere kexa berresten zuen, baina bi hilabete geroago udaltzainak bere aurka jarritako salaketaren jakinarazpena eta salaketaren ondorioz zehapen-prozedura hastearen erabakia jaso zituen.

Kexarekin aurkeztutako dokumentazioari jarraiki, udaltzainak salaketan azaldutakoaren arabera, kexagilea salatzeke ez-betetzea honakoa izan zen: bere ibilgailuak trafikoa eragozten zuela eta salaketa unean bertan ez jakinarazteko funts modura erabili zuen trafikoa erregulatzen ari zela.

Aitzitik, kexagilearen arabera, ez zituen udaltzainaren aginduak desobeditu, eta bere ibilgailuak ez zuen trafikoa oztopatu. Horrez gain, ez zekien gertakarien unean hirian kirol-proba egiten ari zenik. Horregatik zegoen udaltzaina esku-hartzen, gero udalak jakinarazi zion bezala.

Kexaren arabera, salaketaren ondorioz udalak izapidetu zuen zehapen-prozeduran kexagileak aipatutako inguruabarren berri eman zuen, bai eta salaketaren balio ezaren berri ere, unean bertan ez jakinarazteak ez zuelakoan inolako justifikaziorik. Agerian utzi du ere, salaketa hori unean bertan ez jakinarazteak salatutako gertaera gezurtatzeko bere aukerak nabarmen gutxitu zizkiola eta babesgabetasuna eragin ziola. Eskuratutako informazioan

oinarrituta, udalak bere alegazioak formula-eredu batekin ezetsi zituen; ez zituen baloratzen eta ezesteko arrazoiak zein diren ere ez zitzaion esan.

Kexagilea, bestalde, kexu agertu zen udalak zigorra betetzeko bide betearazlea abiarazi izanagatik eta ehuneko bosteko errektu bat aplikatzeagatik, aurrez egikaritzea eteteko bere eskaera ebatzi ez zenean eta hura ebatzeko epea oraindik gaintu gabe zegoenean.

Aurkeztutako dokumentazioarekin bat, interesdunak zehapenaren aurka aukerako berraztertze errektuoa jarri ostean, udalak hori ebatzi gabe bide betearazlea hasi zuen. Izan ere, aipatu errektuoa etetea eskatzen zuen.

2. Kexa aztertu eta bi jardura desberdin aipatzen zituela egiaztatu zen: batetik, udaltzainak kexagileari emandako tratua eta salatzean ustez bere funtzioetan jardutean gehiegikeria eta, bestetik, salaketaren ondorioz jarritako zehapena. Beraz, Arartekoak bi kexa-espeditente desberdin izapidetzea erabaki zuen, jardura bakoitzeko bana, alegia.

Udaltzainaren jarduerari buruzko espeditentean (XXX/XXX/XX espeditentea), erakunde honek Gasteizko Udalarik eskatu zion eta, horretarako, Arartekoaren 7/2011 Gomendio Orokorren, urriaren 28koaren, jarraibideei (II.1.1. atala) erreparatzea eskatu ere bai. Horren bidez, poliziaren jardura eta praktiketako berme-sistema lantzen da. Azkenik, ikerketan garatutako jardueren eta emaitzaren berri izan nahi zuen.

Aurrekoari eutsiz, maila horretan gehiegikeriak saihesteko aipatu gomendio orokorrak azaltzen duen ikuspegitik (II.2.3. atala) kexagilearen aurka udaltzainak egindako salaketaren analisia jakin nahi zuen, atal horretan adierazitakoa aplikatzeko kontrol- eta prebentzio neurriekin batera.

Amaitzeko, kexa eragin zuten gertakariak argitzeko interesgarria izan zitekeen beste informazio oro ere bidaltzeko eskatu zion, kexagileak planteatutako gaiei oinarritutako erantzuna eman ahal izateko.

Eskaerari erantzuteko, udalak Arartekoari gaiei buruz hurrengo informazioa eskuratu zion:

"El día 10 de julio de 2017, en la aplicación "El alcalde te escucha", la ciudadana AAA, vecina de (...), Álava, se dirigió al Alcalde de la ciudad para presentar una queja contra el agente de Policía Local (...) y su compañero de patrulla por, a su juicio, mal trato policial al no atender debidamente el requerimiento de información que se le solicitaba, por falta de respeto y educación y por abuso de poder ya que a juicio de la demandante el agente no solo tuvo un comportamiento completamente incorrecto sino que le denunció administrativamente por infracción de tráfico.

En fecha de 21 de septiembre de 2017, se revisan los casos pendientes de respuesta en la aplicación "El Alcalde te escucha" y se constata la queja citada anteriormente, procediéndose a gestionar respuesta a la misma.

En 25 de septiembre de 2017, el agente (...), atendiendo al requerimiento de sus superiores, confeccionó parte interno con número de registro (...), el cual queda a su disposición, en el que informaba de las circunstancias que motivaron la denuncia administrativa por infracción vial contra una ciudadana al hacer ésta caso omiso a las indicaciones que el agente le daba y por detener su vehículo en un espacio de seguridad destinado a los participantes de la Triatlón que se celebraba en la ciudad.

Respecto al hecho denunciado de que el agente gritara a la demandante no figura nada de ello en el informe policial pero sí que se reseña en el mismo que la demandante fue requerida por el policía en varias ocasiones tanto con señales visuales muy claras como con órdenes verbales para que retirara el vehículo de la zona de seguridad, sin que la denunciada lo hiciera.

La demandante manifiesta en su queja que requirió que el policía (...) le facilitara su número profesional al sentirse maltratada por la conducta del agente y que éste no le contestó si bien la demandante reconoce en su queja al Alcalde que lo vio "(lo vi yo en la solapa de su uniforme)" ya que todos los agentes de Policía Local llevan impreso en el lado izquierdo de su uniforme, a la altura del pecho, el número profesional siendo visible por todos los ciudadanos con los que se interactúa.

El policía no menciona en su escrito que se le solicitara el número profesional pero sí reseña que se vio obligado a informar de viva voz a la demandante de que iba a ser denunciada por infracción de tráfico y que "...le llegará la denuncia..." al no poder tramitarla en el lugar dado que en esos momentos se encontraba regulando el tráfico.

Respecto a la Recomendación General 7/2011, de 28 de octubre, de la Institución del Ararteko sobre el sistema de garantías en las actuaciones policiales, este Servicio de Policía Local la hace suya y por ello tiene establecido proceso interno que pasa siempre y en todo caso por la petición de informe escrito a los agentes sobre los que pesa una queja ciudadana, Informe que siempre queda a disposición de las partes caso de serles necesario.

Complementario al requerimiento de la Jefatura, los policías locales han sido informados de que, con independencia de las actuaciones solicitadas, el trato de los agentes en sus relaciones con la ciudadanía debe ser correcto y adecuado en todo momento, ciñéndose a lo recogido en el Código Deontológico policial. Sobra decir que la firmeza que pueda exigir una intervención policial no debe estar nunca debe de entrar en contradicción con la consideración y respeto que merece toda persona con la que se interviene.

..."

Zigorraren inguruan izapidetu ostean, YYY/YYYY/YY espedienteen udalak aurkeztutako dokumentazioaren arabera, udaltzainak barne-partean interesdunaren kexari buruz ondorengoa adierazi zuen:

"Que el agente el día 09-07-2017 hacia las 15:00h, se encontraba realizando labores de regulación del tráfico, en ese momento prioritarias para garantizar la seguridad de los viandantes y de los participantes en el triatlón, no pudiendo atender otro tipo de demandas ciudadanas de interés particular.

Que se denuncia administrativamente a la persona que presenta la queja por no respetar las señales u órdenes de los agentes que en ese momento regulan la circulación.

Que se le repite y reitera en repetidas ocasiones, con órdenes verbales y señales visuales muy claras, de que no se detenga y que continúe la marcha ya que se encontraba justo en medio de la zona de paso de los ciclistas del triatlón, haciendo caso omiso de las órdenes del agente (...) y deteniendo finalmente el vehículo para su consulta particular.

Que por anteponer su consulta particular a la seguridad de un colectivo pudo provocar un grave accidente.

Que el agente (...) le informa verbalmente a la infractora de que le llegará la denuncia por no poder redactarse en el momento y lugar por las labores de regulación del tráfico que se encontraba realizando en ese momento.”

Udaltzainaren jardueri eta emandako tratuari buruz kexagileak planteatutako gaeiz kanpo, udalak ez dio erakunde honi azalpen gehiago eman. Era berean, ez dakigu udaltzainaren salaketa gehiegikeriak saihesteko erakunde honek azaldutako ikuspegitik aztertu al duen eta prebentzio- nahiz kontrol-neurriak ere ez-jakinak dira, erakundeak horien berri izatea eskatu arren. Laburbilduz, Arartekoari aipatu informazioa eskuratzeko arrazoiak ez ditu aditzera eman.

3. Kexagilearen aurkako udaltzainaren salaketan oinarrituta jarri zitzaion zehapenaren inguruan izapidetu den kexa-espedienteari (YYY/YYY/YY espediente) dagokionez, Arartekoa udalari zuzendu zitzaion, batetik, planteatutako gaien berri eman eta, bestetik, zehapen-prozedurari buruzko administrazio-espedientearen kopia helarazteko.

Gainera, jakin nahi zuen administrazio horrek zergatik uste zuen unean bertan ez jakinarazteko arrazoa (salaketan ageri da) Trafikoari, Ibilgailu Motordunen Zirkulazioari eta Bide-Segurtasunari buruzko Legearen testu artikulatuaren 65.4.d) artikuluan, urriaren 30eko 6/2015 Legegintzako Errege Dekretuz onartutakoan, agindutako salbuespenean subsumitu zitekeela, kontuan hartuz, kexan jasotzen den moduan, interesdunaren ibilgailua geldirik zegoela; aginduak, berriz, badirudi ibilgailua zirkulazioan egotera behartzen duela honako hau gertatzen denean: udaltzain salatzailea trafikoa bideratzen egoteaz gain, salatutako ibilgailuari jarraitzeko baliabiderik ez izatea.

Eskaerari erantzunez, udalak udaltzain salatzaileari interesdunaren alegazioak jakinarazi zizkion eta udaltzainak salaketa berretsi zuen.

Udalaren esanetan, zehapenaren arrazoia udaltzainaren salaketaren, ondorengo berreste-txostenaren eta kexari buruz egindakoaren bitartez behar bezala frogatua zegoen, nahitaezko salaketek legez esleitua duten egiazkotasunaren lege-ustezkoaren babesean. Kexagilearen defentsa-eskubidea ez zela urratu aipatu zuen, prozeduran defendatzeko aukera eman baitzitzaion. Amaitzeko, arrazoi horietan funtsatuta, zehapena zuzena zen.

Udalak zehapen-prozedurari zegokion administrazio-espedientearen kopia helarazi zuen eta honakoak azpimarratu behar dira:

- Udaltzainak salatutako gertakaria: *"zirkulazioa arautzen dauden agenteen seinale edo aginduak ez errespetatzea"*
- Salaketa-buletinaren oharrei buruzko atalean udaltzainak ondorengoa utzi zuen idatziz jaso: *"El conductor para en medio de la rotonda demandando información al agente, éste ordena que continúe circulando ya que obstaculiza el tránsito de ciclistas de la triatlón. No obedece la orden poniendo en peligro a los ciclistas"*.
- Salaketaren buletinean udaltzainak unean bertan agiria ez jakinaraztea hurrengo moduan justifikatu zuen: *"No se notifica en el lugar por encontrarse el agente realizando labores de regulación del tráfico"*.
- Salaketaren buletinean ez da ageri salaketa gertaeren ondoren formulatu zenik.
- Berreste-txostenean udaltzainak salaketa berretsi eta gertaerei buruzko txostena burutu zuela besterik ez zuen aipatu.

Udalak kexagileak planteatutako gaien inguruan ez zuen iritzirik eman. Nolanahi ere, kexu agertu zen udalak zigorra betetzeko bide betearazlea abiarazi izanagatik eta ehuneko bosteko errekaratu bat aplikatzeagatik, aurrez egikaritzea eteteko bere eskaera ebatzi ez zenean eta hura ebatzeko epea oraindik gairatu gabe zegoenean.

Halaber, ez zuen ustea azaldu erakunde honek planteatutako beste gai batean, hain zuzen ere, salaketaren egintza ez jakinarazteko arrazoia.

Gogoetak

1. 2011ko urriaren 28ko 7/2011 Gomendio Orokorrean, "Poliziaren jarduera eta praktiketako berme sistemari" buruzkoan, Arartekoak aitortu du poliziaren arduradunek ikerketako barne-prozedura ofizioz abiarazi behar dutela, agenteren batek ustez oker jardun duela jakinez gero, gertatukoa ikertu, jarduera hori bide egokitik joan ote zen egiaztatu eta, hala badagokio, bidezko neurriak hartzeko. Halaber, adierazi du polizia arduradunek aintzat hartu behar dituztela herritarrek egindako kekek edo salaketak, haien berri izateko bidea edozein dela ere, betiere ikertu eta argitu behar duten lehen zantzu gisa, argi eta garbi funtsik ez dutenean izan ezik.

Erakunde honek bere gomendioan nabarmendu duenez, ikerketaren edukiak egokia eta nahikoa izan behar duela aztertzen ari den egoera argitzeko. Era berean azpimarratu du, ikerketan gertatutakoa argitzeko benetako esfortzua egin behar dela eta baliagarriak diren ikerketa aukera guztiak agortu behar direla gertaerak argitu ahal izateko. Arartekoaren arabera, kekan aipatutako agenteek egitatei buruzko beste bertsio bat emateak berez ez du balio beste ikerketa batzuk baztertzeko edo jardueraren egokitasunari buruzko iritzi baten oinarri gisa erabiltzeko. Era berean, kekek ikertzean, gertatutakoan parte hartu duten agenteen lekukotasuna jasotzea ez da nahikoa, beste ikerketa-jarduera batzuk egiteko ezintasuna justifikatzen ez bada; agenteen bertsioa ezin da besterik gabe ontzat eman (II.1.1. atala).

Bestalde, Arartekoak azpimarratu du ikerketa zabaltzeak ez duela esan nahi kehari sinesgarritasun osoa ematen zaionik, ezta polizien profesionaltasuna zalantzan jartzen denik ere; aitzitik, funtsezko tresna da jarduera desegokiak prebenitzeko eta, halakorik balego, antzeman eta zuzentzeko.

Gasteizko Udalak erakunde honi eskuratutako informazioarekin bat, kehari buruz Udaltzaingoaren arduradunek egin duten ikerketa udaltzainaren iritzia eskatzera mugatu da.

Udalak beste ikerketa-jarduera batzuk ez egiteko justifikaziorik ez du azaldu eta kezagileak zalantzan jartzen dituen alderdietan udaltzainaren jardunari buruzko balorazioa ez dio erakunde honi jakinarazi.

Udal-informazioa kontuan hartuta, batetik, bere funtzioak betetzean gehiegikeriaren eta tratu zakarraren inguruan egindako txostenean udaltzainak

ez zuen bere iritzia adierazi, nahiz eta kexagileak salatu zituen. Bestetik, interesdunak lanbide-identifikazioaren zenbakia eskatu zionean uko egitearen arrazoa ez du azaltzen. Kexa oinarritzeko gertakarien ustea ere ez da ageri, baina ez zituen zalantzan jarri.

Eskuratutako informazioan oinarrituta, udalak gomendio orokorra ez duela bete pentsatzen du Arartekoak, beraz, kexaren xede den polizia-jarduera agirian dauden gidalerroei jarraiki ikertu behar duela azpimarratzen du.

Balorazio horrekin, Arartekoak berriz errepikatu behar dio udalari lehen eman duen gomendioa eta hura betetzea bermatzeko behar diren mekanismoak ezartzeko beharra.

2. Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziaren kideek tratatu zuzena eta zaindua eskaini behar dute herritarrekin egituratzen dituzten harremanetan. Era berean, harremanetan diharduten pertsoneri behar bezalako informazioa, ahalik eta zabalena, eskuratu beharko diete beren esku-hartzeen arrazoi eta helburuei buruz. Gainera, edozein gehiegikeria edo jardun bidegabe saihestuko dute. Eginkizun horiek kexan aipatzen diren gaiekin zerikusia dute eta Gasteizko Udaltzaingoaren jarduerak kontuan hartu beharreko deontologia-kodean daude (Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziari buruzko uztailaren 17ko 4/1992 Legearen 24. eta 30. artikulua).

“San Frantziskon atzerritarrekin polizia-jarduera” txostenean (1998ko urteko txostena) Arartekoak, legezko betebeharretatik abiatuta, azpimarratu du agenteek beren esku-hartzeak arrazoitu behar dituztela eta hori oso garrantzitsua dela. Honakoa aitortu du: *“Premiazko edo berehalako arrisku inguruabar apartekorik gertatzen ez bada, agenteek azalpena, azalekoa bada ere, eman behar diote eragindako pertsonari euren jardueraren arrazoiari buruz.”*; horrez gain, ondorengoa eranstean du: *“Pertsona bati kalean heltzen zaion modua erabakigarria da egitateek ondoren hartzen duten bidean. Horregatik, beti zuzena eta errespetuzkoa izan behar du”*. Bestalde, lanbide-identifikazioaren zenbakia eman behar dute nahitaez haiekin harremanetan jartzen diren pertsonak hala eskatzen dietenean [8. b) gomendio espezifiko].

Udaltzainak eskaintako tratuari eta lanbide-identifikazioaren zenbakia ukatzeari eutsiz, Gasteizko Udalak erakunde honi ez dio kexagileak planteatutako gaien berri eman.

Udaltzainak ere kexari buruz egindako txostenean ez du bere iritzia azaldu, baina, aldi berean, gertaerak kexagileak kontatutako moduan ez zirenik gertatu ez du esan.

Kexaren alde horiei buruzko informaziorik eman ez denez, arrazoitu gabe (erakunde honen iritziz, ez dago justifikatuta), Arartekoak ulertu behar du udalak ez dituela argitu interesdunak bere kexan azaldutako zalantzak polizia-jardueraren egokitasunaren inguruan, eta ez duela justifikatu jarduera horren bidez kotasuna, erakunde honen iritziz, hori egiteko betebeharra izan arren.

Interesdunak alkateari egindako kexan onartutakoarekin bat, udaltzainaren lanbide-zenbakia ezagutzen zuen, uniformean ikusi zuelako. Bestalde, alderdi horri buruz udalak emandako informazio bakarra da. Dena den, Arartekoaren ustez, horrekin ezin daiteke justifika udaltzainak zenbakia ez ematea. Hori ere ez da justifikazioa kexagileak planteatutako gaien inguruan erakunde honi informaziorik ez eskaintzeko. Erakunde honen iritziz, udaltzainak kexagileari identifikazio-zenbakia ukatzea, kexan leporatzen dena, eta kexagileak berak beste bide batetik eskatutako zenbakia ezagutzea gauza desberdinak dira eta udalak bakarrik bigarrenari buruzko informazioa eskaini du.

Nolanahi ere, argitu behar da erakunde honi eskuratutako informazioaren arabera, ezin daitekeela eutsi kexagileak eskatu zionean udaltzainaren lanbide-identifikazioaren zenbakia ezagutzen zuenik eta, horretan oinarrituta, udaltzainak eskaerari uko egin zionik.

Berriz azpimarratu behar da: kexari buruz egindako txostenean identifikazioa ezestearen inguruan udaltzainak ez zuela iritzirik adierazi. Tratuari eta hori oinarritzeko gertaerei buruz interesdunak leporatutakoa ere baztertu zuen. Laburbilduz, kexagileak gertakari batzuk kontatu zituen eta agirian modua ez zen ezetsi.

Txostenean udaltzainak justifikazio bezala erabili zuen interesdunaren eskei arreta ez ziela eskaini trafikoa erregulatzen zegoelako. Izan ere, une horretan lehentasunezkoa zen ibiltarien eta triatloiko partaideen segurtasuna bermatzeko. Beraren aurka jarritako salaketa justifikatzeko, ordea, kontsulta partikularra egiteko ibilgailua triatloiko txirrindularien pasabidean gelditu zuela eta interes orokorraren aldean bere interesa gailendu zela erabili zuen. Gainera, bere esanetan, zirkulatzen jarraitzeko behin eta berriz agindu arren, ez zuen jaramonik egin.

Udaltzainak ez du aipatzen interesdunari ondorengo berri eman al zizkion: kirol-proba zegoela, partaideen pasabidean aurkitzen zela eta bertan ezin zuela egon, bere segurtasuna eta gainerako ibiltariena arriskuan jartzen baitzituen. Argi ez daude informazio hori guztia ez eskaintzeko arrazoiak. Ez du argitzen une horretan kirol-probako partaideak pasatzen ari al ziren. Baina, kasu horretan, kexagileak probaren berri izango zuen eta udaltzainaren aginduaren arrazoa ulertu ere bai. Kexagileak, dirudienez, udaltzainaren esku-hartzearen gorabeherak ez zituen ezagutzen eta, gainera, berak ez zizkion azaldu. Hala eta guztiz ere, bere ustez, kexagileak kontsulta egitean interes orokorraren gainean bere interes partikularra nagusitu zuen, baina ez du arrazoitzen pentsamolde horren zergatia.

Arartekoaren iritziz, udaltzainari dagokio justifikatzea uneko gorabehera zehatzengatik ezin duela informazio hori eskaini. Horrez gain, bere eginbeharra zen kexagileari arreta eskaini arte ibilgailua toki segurura eraman behar duela eskatzea. Kexari erreparatuz, hori kexagileak bere ekimenez gauzatu zuen.

Agenteek beren jarduna arrazoitu behar dute eta hasieran herritarrekin harremana ezartzeko modua erabakigarria da gertaerak ondoren nola garatuko diren zehazteko.

Arartekoak ulertzen du egoera zehazetan poliziaren zereginak sortzen duen urduritasuna, alkateak interesdunari emandako erantzunean azpimarratutakoa. Baina, aldi berean, herritarrarengan harridura eta haserrea sor dezake, hiria eta garatzen ari diren ekitaldiak ezagutzen ez baditu. Izan ere, udaltzainak esku hartzeko gorabeherak ezezagunak zitzaizkiolako, fede onez hurbildu zitzaion udaltzainari jarraitu behar zuen ibilbidearen berri emateko eta horrek bere informazio-eskaera garrasika erantzun zuen eta ulertezina nahiz bidegabea iruditzen zitzaion agindua eman zion. Amaitzeko, agindua ez obeditzeagatik salaketa formulatu zion.

Erakunde honen ustez, interesdunak jasotako tratu, bere esku-hartzearen informazio eta eskea ez erantzuteko arrazoiei dagokienez, polizia-arduradunek aipatu alderdiak kontuan hartu behar dituzte udaltzainaren jarduna aztertu eta baloratzean. Halaber, ez litzateke baztertu behar lanbide-identifikazioa ez ematean honakoak urratu ez al diren: poliziaren deontologia-kodearen eskakizunak eta "San Frantziskon atzerritarrekin polizia-jarduerak" txostenean egindako gomendioak, erakunde honek arestian aipatutakoak.

Arartekoaren iritziz egokia da kexaren inguruan Udaltzaingoaren arduradunak udaltzainari gogorazitakoa, hau da, herritarrekin harremanetan tratuak ona eta zaindua izan behar duela. Horri eutsiz, esku-hartzeak eskatzen duen zorrotasunak ezin dezake gutxietsi bere funtzioen barruan pertsonetikiko arreta eta errespetua.

Hala eta guztiz ere, neurri hori urria da kexari buruz ikerketa egokia eta nahikoa egiten ez bada. Gertatutakoa argitzea eta horren arabera jardutea izango du helburu, baina kasu honetan, azaldutakoaren arabera, ez da gertatu.

3. Urriaren 28ko 7/2011 Gomendio Orokorrean Arartekoak nabarmendutakoarekin bat, polizia-arduradunek jakitun izan behar dute argiketariak edo administrazio-salaketak egitean lege-antolamenduak agenteei ematen dien ahalmenaz abusa daitekeela. Hori jardun maltzurak prebenitu eta antzemateko aurretiazko urratsa da. Era berean, ohartu da eremu honetan gehiegikeriek "*kontrasalaketa*" izenekoari erantzun diezazkiotela. Horren arabera, agenteek pertsona baten aldetik beren esku-hartzeak kexa bat sor dezakeela antzematen dutenean, aurreratu egiten dira pertsona horren aurka salaketa eginez. Azaldu behar da arlo horretan egon daitezkeen gehiegikeriak gehienetan ez direla besterik gabe ikusten, legezkoak diren polizia-jardueren itxurapean estalita egoten direla baizik; ondorioz, zailagoa izaten da halakoak antzematea eta frogatzea. Aurrekoaren harira, halako gehiegikeriak saihesteko eta azkenean gertatzen badira antzemateko, kontrol-mekanismoak zehaztea gomendatzen du (II.2.3. atala).

Gomendioan erakunde honek aipatutakoarekin bat, administrazio arau-hausteengatik salaketak unean jakinaraztea oinarrizko eta funtsezko neurria da, aipatu arriskua saihesten laguntzeko. Une horretan salatutako pertsonak salatze gertakariak ezagutu eta alderatuko ditu. Horrez gain, salaketan unean ez jakinarazteko arrazoi zehatzak izendatu behar dira eta onartezinak dira justifikazio orokorrak, zertan datzan zehazten ez dutenak.

Arartekoaren ustez kexaren azpian halako gaitzespena antzeman zitekeen eta horregatik eskatu zion Gasteizko Udalarari udaltzainak kexagilearen aurka jarritako salaketa ikuspegi horri erreparatuz aztertzea.

Aurrekarietan azaldu denez, udalak ez dio erakunde honi eman informaziorik ikuspegi horretatik aztertu duen ala ez, eta ez du esan gomendioaren puntu

hori betetzeko mekanismoak ezarri diren, horien inguruan erakunde honek interes berezia agertu arren.

Arrazoitu ez den informaziorik eza (erakunde honen iritziz, justifikatu ezin daitekeena) dela eta, Arartekoak ulertu behar du udalak ez duela bete gomendioa eta ez duela ezarri betetzea bermatzeko mekanismorik. Halaber, ulertu behar da udalak ez dituela argitu kexagileak adierazitako zalantzak udaltzainaren jokaerako alderdi horren inguruan. Erakunde honen iritziz, zalantza horiek argitu behar ditu.

Informaziorik ezaren gaiarekin jarraituz, erakunde honek berriz azpimarratu behar du gomendioa bete eta mekanismoak zehaztu behar direla. Polizia-arduradunek ikuspegi horretatik aztertu behar dute salaketa, gertatutakoa ikusirik eta interesdunak azaldutakoari eutsiz, udaltzainak egoera kontuan hartuta jartzean gehiegikeriaz jardun al zuen egiaztatzeko.

Arartekoaren iritziz, polizia-arduradunek analisisan zehapen-prozeduraren inguruan aurrerago egingo diren gogoetei erreparatu behar dizkiete. Ikuspuntu horretatik abiatuta aztertu beharko lukete, batetik, salaketaren unean jakinarazpenik eza eta kexagileak alegatutako egoeratan interesdunak udaltzainaren agindua desobeditu al zuen. Izan ere, kexagilearen adierazpenak udaltzainak ez ditu zalantzan jarri, ezta ezetsi ere eta udalak berak jokabide berdina du.

4. Azaldutakoaren arabera, Gasteizko Udalak, nahitaezko salaketek legez esleitura duten egiazkotasunaren ustezkoaren babesean, frogatutzat ematen du kexagileak ez zuela obeditu udaltzainak zirkulatzeko eman zion agindua, hurrengoetan oinarrituta: salaketa, alegazioak ezagutu zituenean udaltzain salatzaileak egindako berreste-txostena eta kexari buruz egindakoa.

Hala, trafikoa zaintzeaz arduratzen diren agintaritzako agenteek agintzen zaizkien eginkizunak burutzean jartzen dituzten salaketek legez froga-balioa dute, aurkako froga aurkezten bada izan ezik. Hala ere, salaketa jartzen duten agente salatzaileek salatutako egitateen inguruan aurkeztu ahal dituzten froga-elementu guztiak aurkeztu behar dituzte (6/2015 Legegintzako Errege Dekretua, urriaren 30ekoa, trafiko, motor-ibilgailuen zirkulazio eta bide segurtasunari buruzko legearen testu bategina onartzen duena, 88. artikulua).

Ustezko hori, ordea, ezin daiteke automatikoki aplikatu, kasuan gorabeherak baloratu eta kontuan hartu gabe.

Premisa horretatik abiatuta, eskusiboki egiazkotasunaren legezko ustezkoan oinarrituta, aztergai dugun kexan salaketari froga-balioa emateko, deskribatu den kasuaren gorabeherak kontuan hartuta, beharrezkoa litzateke polizia-arduradunek aipatu gidalerroei jarraiki ikertu eta aztertzea udaltzainak bere funtzioak betetzean gehiegikeriaz jardun al zuen. Hala, kexagileak sortutako zalantzak argituak geldituko lirateke, baina Arartekoaren ustez ez da gertatu.

Erakundearen iritziz, salaketak jartzen direnean, bakarrik agenteak gehiegikeriaz jardun ez duela argi dagoenean aplikatuko zaie legez esleitua duten egiazkotasunaren ustezkoa.

Arartekoa, beraz, udalak kexagileari jarritako zehapena ikuskatu behar duelakoan dago. Xede horrez, jartzean udaltzainak gehiegikeriaz jardun al zuen egiaztatzeko adierazi diren parametroekin bat polizia-arduradunek kexa ikertu eta salaketa aztertuko dute eta ondorioek emango dute argia.

5. Trafikoa zaintzez arduratzen diren agintaritzak-agenteez unean bertan jakinarazi beharko dituzte sektorearen araudiak xedatutako arau-hausteen ondoriozko salaketak. Hala ere, ustezko zehatzetan eskakizunaz salbuesten da. Horiek tasatuak daude eta besteak beste, honakoa ageri da: *"agente salatzailea trafikoaren zaintza, kontrol, erregulazio eta diziplinaren zereginetan aritzea eta ibilgailua jarraitzeko bitartekorik ez izatea"* [urriaren 30eko 6/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 89. artikuluko 2.d) eta 2.a) atalak].

Agintaritzak-agenteez salatutako pertsona gelditu gabe salaketak formulatzen badituzte, ez dira baliozkoak ibilgailua ez gelditzeko arrazoi zehatzak eta espezifikoak agertzen direnean izan ezik, betiere unean jakinaraztea salbuesteko legez xedatutakoen artean badaude (320/1994 Errege Dekretua, otsailaren 25ekoa, trafiko, motor-ibilgailuen zirkulazio eta bide-segurtasunaren arloan zehapen-prozeduraren araudia onartzen duena, 10. artikulua).

Adierazi den bezala, kexagilea salatu zuen udaltzainak salaketa unean ez jakinarazteko justifikaziotzat erabili zuen orduan trafikoa erregulatzen ari zela. Azaldu den legezko araubide aplikagarriarekin bat, ez da arrazoi nahikoa salaketa unean ez jakinaraztea justifikatzeko, araubide horrek agentea trafikoaren erregulatzen egoteaz gain, ibilgailua jarraitzeko bitartekorik ez izatea eskatzen

baitu. Erakunde honen ustez, azkeneko eskakizuna ez da egiaztatu eta, aldi berean, ibilgailuak zirkulatzen egon beharko du, inplizituki uler daitekeelako otsailaren 25eko 320/1994 Errege Dekretuaren 10. artikulua irakurri ostean. Itxuraz, hori ere ez da betetzen.

Eskuratutako informazioaren arabera, kexagileak hasieran gelditu zuen ibilgailua, are gehiago, aparkatzera iritsi zen eta hori egindakoan oinez hurbildu zen udaltzaina zegoen tokiraino, berarekin hitz egiten saiatzeko.

Beraz, informazioaren babesean, dirudienez, salaketan adierazitako arrazoiarekin ezin daiteke justifika unean ez jakinaraztea.

Hala, Arartekoaren iritziz, udalak zehapena ikuskatzean salaketa ikuspegi honetatik ere aztertu eta baloratu behar du. Itxuraz, orain arte ez du egin, eskuratu zaigun informazioaren arabera. Azaldu denez, udalak ez dio erakunde honi gaiaren berri eman, nahiz eta berariaz eskatu dion.

6. Trafikoko araudiari erreparatuz gero, araudian bertan xedatzen diren arau-hausteengatik zehapen-prozeduretan zehapenaren ebazpenak administrazio-bidea amaitzen du eta, ondorioz, zehapena interesdunari jakinarazi eta biharamunetik hasita gauza daiteke. Gainera, zehapen-ebazpenaren aurka aukeran berraztertzeke errekurtsua jar daiteke, zigorra gauzatzea ez eten arren. Dena den, etetea eskatuz gero, ezetsizat joko da eskatzen denetik ebatzi gabe hilabete bat igarotakoan. Era berean, berraztertzeke errekurtsua ezetsia egongo da jartzen denetik hilabeteko epean berariaz ebazten ez bada (urriaren 30eko 6/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 96. artikulua).

Baina trafikoko araudiak, aldi berean, gauzatzeke zehapena irmoa izatea eskatzen du. Zehapena isuna bada, kexaren kasuan gertatzen denaren antzera, ordaintzeke borondatezke epea egutegiko hamabost egunekoa da eta zehapena irmoa den unetik hasiko da zenbatzen. Epe hori isuna ordaindu gabe amaituz, premiamenduaren prozedurari ekingo zaio (urriaren 30eko 6/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 108. eta 110. artikulua).

Bestalde, administrazio-bidean egintza irmoak dira bide horretan ondoren errekurtsu arruntik ezin bada jarri, hau da, ohiko administrazio-errekurtsua jartzeko aukerarik ez badago. Beraz, egintzaren aurka errekurtsua jar badaiteke, aukerakoa izan arren, aurkeztu gabe errekurtsua jarri arteko epea igaro arte ez da irmoa edo aurkeztuz gero, errekurtsua ebatzi arte itxaron behar da.

Erakundearen iritziz, egintza irmoa gauzatzea eta kontzeptu bera arautzen duten manuen interpretazio integratua eginez gero, trafiko-araudiaren arau-hausteen ondorioz zehapena, kexagilearen kasuan bezala, isuna bada, ordaintzeko borondatezko epea zigorra irmoa den unetik zenbatzen hasiko da. Nolanahi ere, aukerako berraztertze errekurtsoak jartzen direnean, irmotasuna errekurtsoa ebaztean lortuko da.

Eskuratutako informazioarekin bat, kexagileak aukerako berraztertze errekurtsoa jarri zuen zehapen-ebazpenaren aurka eta bertan ebazpena gauzatzeari zegokionez, etetea eskatzen zuen. Eskaera eta errekurtsoa ebazteko epea igaro baino lehen, hau da, udalak bati eta besteari buruz erabaki aurretik, zorraren epemugaren inguruko komunikatua jaso zuen eta premiamenduaren prozesua hasten zuela jakinarazten zitzaion. Arrazoi ordaintzeko borondatezko epea igaro izana zen. Horrez gain, isunaren zenbatekoaren gainean ehuneko bosteko errekargu betearazlea aplikatzen zitzaion. Informazio berdinen arabera, komunikatua jaso ondoren, kexagileak isuna ordaindu zuen aipatu errekargua erantsita.

Azaldu den bezala, udalak kexaren alderdi honi buruz ez du informaziorik aipatu, Arartekoak galdetu arren.

Azaldutako guztian oinarrituta, erakunde honen ustez, kexagileari isuna ordaintzeko jarri zitzaion borondatezko epeak ezin zuen hasi udalak alde aurretik aukerako berraztertze errekurtsoa ebatzi gabe, berak zehapenaren aurka jarri baitzuen. Informazioari jarraiki, premiamenduaren bidea hasten zela eta errekargua aplikatzen zitzaiola jakinarazi zitzaionean oraindik burutu gabe zegoen. Egoera berdina zen interesdunak isuna gehi errekargua ordaindu zuenean.

Aurrekoaren harira, Arartekoaren iritziz, errekarguak ez zuen legezko babesik.

Are gehiago, erakunde honen ustez, ez dator administrazio onaren printzipioekin eta administrazio onerako eskubidearekin bat, nahiz eta Europar Batasuneko oinarritzko eskubideen gutunak (41. artikulua) jasotzen dituen. Horrez gain, barneko lege-antolamenduan proiektzio orokorra dute, Auzitegi Nagusiak (Auzitegi Nagusiaren azaroaren 20ko 5342/2015 Epaia) aitortu moduan: udalak zehapena nahitaez betearazteko premiamenduaren prozedurari ezin dio ekin alde aurretik gauza dadin etetearen eskaera ebatzi gabe eta

ebazteko epea amaitu gabe dagoela, jarduteko modu horrekin praktikan ez baita etenaldia eskatzeko eskubidea ezagutzen eta ebazpenak ikuspegi juridikotik zentzua izan dezan eskaera une egokian ezin baitaiteke behar bezala balora eta ebatz.

Arartekoak balorazio berdina egiten du udalak aldez aurretik zigorraren aurka jarritako berraztertze errekurtsoa ebatzi eta ebazteko epea amaitu gabe premiamenduaren prozedura hasteaz.

Nolanahi ere, administrazioaren isiltasunarengatik ezestearen ondorioa bakarra da, hain zuzen ere, interesdunari administrazio-errekurtsoa edo administrazioarekiko auzi-errekurtsoa jartzeko aukera ematea (herri-administrazioen administrazio-prozedura erkideari buruzko urriaren 1eko 39/2015 Legearen 24. artikulua).

Era berean, gogorarazi behar da administrazioak halabeharrez errekurtsoak eta zehapenak gauzatzean etete eskaerak berariaz ebatzi behar dituela, pertsonak aurkeztuz gero (urriaren 1eko 39/2015 Legearen 21. artikulua). Ildo horri jarraiki, erakunde honen ustez, udalak ez ditu errekurtsoa eta eskaera ebatzi, nahiz eta interesdunak aurkeztu.

Horregatik guztiagatik, eta otsailaren 27ko 3/1985 Legeak -erakunde hau sortu eta arautzekoak- 11.b) artikuluan xedatutakoarekin bat etorritik, Arartekoak honako gomendio hau eman dio Gasteizko Udalari:

GOMENDIOA

1. Kexaren arrazoia den polizia-jarduna iker dezala Poliziaren jardura eta praktiketako berme sistemari buruzko urriaren 28ko 7/2011 Gomendio Orokorrean (II.1.1. atala) jasotako gidalerroei jarraituz.
2. Jardunean udaltzainak kexagilearen aurka jarri zuen salaketa azter dezala, Arartekoaren urriaren 28ko 7/2011 Gomendio Orokorrearekin bat (II.2.3. atala), bere funtzioetan udaltzainak gehiegikeriaz jardun al zuen egiaztatzeko.
3. Udaltzainaren salaketaren ondorioz, kexagileari jarritako zehapena azter dezala, ikerketan lortutako ondorioak eta azaldutakoaren ildotik salaketari buruz poliziar-duradunen analisia kontuan hartuta. Halaber, salaketaren egintza ez

jakinarazteari eta ordaintzeko borondatezko epea hasteari buruzko gogoetak aintzat hartuko dira.

4. Har ditzala behar diren neurriak Arartekoaren urriaren 28ko 7/2011 Gomendio Orokorra betetzea bermatzeko, kexan azaldutako kontuei dagokienez.

